

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3169/2019. (VII. 10.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Gfv.VII.30.775/2017/12. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság (a továbbiakban: indítványozó) jogi képviselője útján (dr. Kiss Elemér, Forgács és Kiss Ügyvédi Iroda, 1065 Budapest, Podmaniczky utca 16.) az Alaptörvény 24. Cikk (2) bekezdésének d) pontja és az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Gfv.VII.30.775/2017/12. számú ítélete, valamint a Fővárosi Ítéltábla 16.G.40.635/2016/10. számú ítélete és a Fővárosi Törvényszék 7.G.42.256/2014/105. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 2. Az indítvány benyújtására alapul szolgáló ügynek az alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából lényeges elemei a következők.
- [3] 2.1. A perben érintett, Budapest II. kerületében fekvő ingatlan az ingatlan-nyilvántartás szerint 2000. április 21-ig a Magyar Állam kizárólagos tulajdonát képezte, ma már több tulajdonosa van. Az ingatlan – korábban ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett – kezelője 1979-től a perben II. rendű alperesként szereplő gazdasági társaság jogelődje volt (a jogelőd a továbbiakban: Vállalat). A külkereskedelmi vállalatként működő Vállalat gesztorsága mellett, más külkereskedelmi vállalatokkal és szervezetekkel együtt a nyolcvanas években sportcentrumot hozott létre az ingatlanon. A beruházáshoz a pénzeszközöket az abban résztvevő vállalatok bocsátották rendelkezésre; a létesítményt a beruházó vállalatok közösen használták. A beruházás megvalósítása még folyamatban volt, amikor a külkereskedelmi vállalatok államigazgatási felügyelet alá kerültek, tulajdonosi irányításukat az Állami Vagyonügynökség (a továbbiakban: ÁVÜ) vette át. Az ÁVÜ 1991-ben megkezdte egyes állami vállalatok gazdasági társasággá történő átalakítását, míg mások jogutód nélküli megszüntetését, felszámolását.
- [4] A Vállalat átalakítását 1991. szeptember 1-jével határozta el; a II. rendű alperes ÁVÜ által jóváhagyott alapító okiratának mellékletét képező apportlista az ingatlan 190/10 000-ed tulajdoni hányadát tartalmazta. A II. rendű alperes cégbejegyzésével a Vállalat kezelői joga az átalakulás napjával megszűnt.
- [5] Még a Vállalat átalakulását megelőzően, 1991-ben, a beruházásban részt vett vállalatok, illetve jogutódaik megállapodtak az ingatlan kezelői jogának a beruházás során befektetett költségviselés arányában történő megosztásáról, és az ingatlan további közös üzemeltetéséről. A Vállalat mint kezelő a szerződésben hozzájárult a többi külkereskedelmi vállalat kezelői joga megosztás arányában történő ingatlan-nyilvántartási bejegyzéséhez, azonban a bejegyzés iránti kérelmet a földhivatal – hiánypótlási kötelezettség elmulasztása miatt – elutasította.
- [6] A beruházásban érdekelt, illetőleg jogutódaik 1994 februárjában újabb megállapodást írtak alá a kezelői jog arányos megosztásáról azzal, hogy az időközben gazdasági társasággá átalakult szervezeteket nem kezelői, hanem tulajdonjog illeti meg. Rögzítették, hogy az ingatlanra vonatkozó kezelői jog eszmei hányadrésze – a kezelői jog megosztásának hiányában – az átalakulás során az alapítói vagyon, illetőleg a törzstőke részeként mint nem pénzbeli vagyoni hozzájárulás a társaságok apport jegyzékében szerepel. E második megállapodásra alapított bejegyzési kérelemnek a földhivatal első- és másodfokon is helyt adott, azonban a Fővárosi Bíróság – a Legfelsőbb Bíróság ítéletével hatályában fenntartott – ítéletével az ingatlanügyi hatóságok első- és másod-

fokú határozatait hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú hatóságot új eljárás lefolytatására kötelezte, amely az új eljárást az indítvány tárgyát képező per jogerős befejezéséig felfüggesztette.

- [7] 2.2. Az indítványozó 1998 és 2008 között a beruházásban érdekelt állami vállalatoktól, az azokból átalakult gazdasági társaságoktól, illetve azok felszámolójától adásvételi szerződéssel megvásárolta, vagy azok az indítványozóba apportálták az ingatlan összesen 7 427/10 000-ed részének kezelői, illetve tulajdonjogát.
- [8] 2.3. Az indítványozó keresetében az ingatlanra megkötött adásvételi szerződések és vagyonbeviteli (apport) megállapodások érvényességének megállapítását, és egyes esetekben a tulajdonjoga hatályában fenntartását, más esetekben a tulajdonjogának ingatlan-nyilvántartásba bejegyzése érdekében a földhivatal megkeresését kérte. Kérte a fentiek túsására kötelezni az alpereseket, részben mint az ingatlan bejegyzett társtulajdonosait. A perben részítélet született, a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Gfv.IX.30.412/2011/10. számú részítéletével. A Kúria részítélete ellen az indítványozó alkotmányjogi panaszt nyújtott be, melyet az Alkotmánybíróság a 3387/2012. (XII. 30.) AB végzésével visszautasított.
- [9] 2.4. Az elsőfokú bíróság a jogerős részítéletet követően hozott ítéletével a még perben álló alperesekkel szemben előterjesztett keresetet elutasította; a Fővárosi Ítéletábla végzésével az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot újabb eljárásra és újabb határozat hozatalára utasította.
- [10] Az indítványozó a megismételt eljárásban a keresetét fenntartotta, a még perben álló alperesek tekintetében az ingatlan tulajdonjogának összesen 2 780/10 000-ed része megszerzését állította.
- [11] Az elsőfokú bíróság ítéletében az egyik alperessel szemben előterjesztett keresetnek teljes egészében, egy másik alperessel szemben előterjesztett keresetnek részben helyt adott, míg ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett rendelkezéseit – az egyik alperesre vonatkozó, hatályon kívül helyezett rendelkezést meghaladóan – helyben hagyta. Az elsőfokú bíróság döntésével és az ítéletben kifejtett indokaival egyetértett; a fellebbezésben foglaltakra tekintettel megállapította, hogy az elsőfokú bíróság az ítélet hatályon kívül helyezésére alapot adó eljárási szabálysértést nem követett el.
- [12] 2.5. A jogerős ítélet ellen az indítványozó nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, amelyben elsődlegesen annak az elsőfokú ítéletre is kiterjedő hatályon kívül helyezését, és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítását, másodlagosan az elsőfokú ítélet megváltoztatását és a keresetének helytadó határozat hozatalát kérte. Azt állította, hogy a jogerős ítélet számos jogszabályi rendelkezést sért, és mivel a perben eljáró bíróságok döntése a Kúria részítéletében kifejtett álláspontján alapul, amely több okból alkotmányellenes, a jogerős ítélet az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdését, 28. cikkét és XXVIII. cikkének (1) bekezdését is sérti. Az indítványozó eljárási szabálysértésekre is hivatkozott. Az indítványozó a 20/2017. (VII. 18.) AB határozatra hivatkozással az érdemi döntésre kiható eljárási szabálysértésként jelölte meg azt is, hogy a Kúria korábban, a részítéletében nem tett eleget indokolási kötelezettségének, jogszabályi hivatkozás nélkül deklarálna azt az álláspontját, hogy a tulajdonjog megszerzéséhez az átalakulási vagyonmérleg jóváhagyásán kívül további tulajdonba adásról szóló nyilatkozat is szükséges. Véleménye szerint az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) gyakorlata alapján a lezárt ügyben hozott későbbi jogértelmezéssel a Kúriának az előtte folyó felülvizsgálati eljárásban lehetősége van, illetve kötelezettsége áll fenn annak vizsgálatára, hogy a korábbi részítéletével lezárt perszakaszban hozott döntése nem volt-e alkotmányosértő. E vizsgálat eredményeként pedig kérte annak megállapítását, hogy a Kúriát az eljárásban a korábbi részítélete nem köti.
- [13] Az indítványozó ezen túl megismételte a fellebbezési kérelmében foglaltakat. Ennek lényege szerint az állami vállalat kezelésében lévő, illetve a vállalatra rábízott vagyon nem vonható el. A gazdasági társasággá átalakult vállalatok az állami vállalatok általános jogutódai, melyek az átalakulási vagyonmérlegben szereplő vagyontárgyak, így az ingatlan tekintetében is tulajdonossá válnak, az a törzstőkéjük, illetve alaptőkéjük részét képezi. A jóváhagyott vagyonmérlegben szereplő ingatlan tekintetében a jogszabály további nyilatkozatként kizárólag az ingatlan-nyilvántartási bejegyzési engedélyt írja elő. Erre tekintettel a Kúria részítéletében megkívánt további nyilatkozat is csak ez lehet, azonban éppen a folyó per szolgálja azt a célt, hogy igazolja a tulajdonjog megszerzését, és elérje e nyilatkozat pótlását.
- [14] Az 1988. évi gazdasági társaságokról szóló törvény, illetve a gazdasági társaságokra vonatkozó azt követően hatályos törvények értelmében a tulajdonos a törzstőkét utóbb nem vonhatja el. Az indítványozó változatlanul

fenntartotta az arra vonatkozó álláspontját, hogy az 1990. március 1. napja előtt, az ún. spontán privatizáció időszakában átalakult vállalatok esetén az átalakulásról a felügyeletet ellátó miniszter döntött, a vagyon elvonására azonban a jogosultsága nem terjedt ki, csak az átalakulás jóváhagyására, vagy annak elutasítására. A minisztériumi döntés következtében a jogutód gazdasági társaságok a megvalósuló beruházáshoz való hozzájárulás arányában a tulajdonjogot megszerezték. Hasonlóképpen a miniszter hagyta jóvá az „ügynöki vállalatok” szabályainak az 1988. évi gazdasági társaságokról szóló törvényhez való igazítását, elismerve ezzel a gazdasági társaságok befektetése eredményeként keletkezett tulajdoni várományát, így ezek is tulajdonjogot szereztek. Jelentőséget tulajdonított annak, hogy a kezelői jog megosztására vonatkozó megállapodás arányában tartalmazták az egyes vállalatok vagyonszármazékai és könyvei a tulajdoni hányadokat, ebből is az következik, hogy arról a tulajdonos tudott. Abban az esetben, ha mégsem lett volna kezelői joga a volt II. rendű alperesen kívüli vállalati körnek, akkor is joga volt az állami tulajdonosnak arra, hogy bármely vagyonelemet társasági vagyonelemmé tegyen, és jogszabályi tilalom hiányában ezt meg is tette az egyes vagyonszármazékok jóváhagyásával.

- [15] A Kúria a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okokból nem találta jogszabálysértőnek, azt hatályában fenntartotta. A korábbi részítélettel kapcsolatban a Kúria kifejtette, hogy ahhoz álláspontja szerint a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 227. § (1) bekezdése értelmében kötve van, ahhoz alaki és anyagi jogerő fűződik. Ebből következően a részítélet jogszabálysértő jellegének, akár a felülvizsgálati kérelemben nevesített alaptörvény-ellenességének vizsgálatára, és ennek bármely jogkövetkezménye levonására nincs eljárásjogi lehetősége. Az e körben felhívott, az EUB-i ítélet az ügyben nem irányadó, mivel abban a bíróság jogerőssé vált olyan közigazgatási határozat tárgyában foglalt állást, amely az EUB későbbi ítélkezési gyakorlatára tekintettel ellentétes a közösségi joggal. Az indítványozó ezzel szemben a felülvizsgálati kérelmében egy jogerős bírói ítélet alaptörvény-ellenességet állítja, amelynek elbírálására az Abtv. 2. §-a és 27. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság rendelkezik hatáskörrel, és amelyet a felperes részítélet ellen előterjesztett alkotmányjogi panasz alapján meg is tett; 3387/2010 (XII. 30.) AB számú végzésével azt visszautasította.
- [16] A Kúria megítélése szerint az eljárás bíróságok azzal, hogy a további alperesek vonatkozásában a részben azonos tényállás mellett folytatódó eljárásban figyelembe vették, és – indokolási kötelezettségüknek nem pusztán a Kúria részítéletére utalással, hanem teljes körűen eleget téve – egyetértettek a Kúria részítéletében foglaltakkal, nem sértették meg az Alaptörvény felülvizsgálati kérelemben felhívott rendelkezéseit. Ugyanakkor a részítélet anyagi jogereje az régi Pp. 229. § (1) bekezdése értelmében csak a részítélettel elbírált kereseti kérelmek és felek tekintetében képez *res iudicatát*, erre tekintettel a további alperesek vonatkozásában nincs eljárásjogi akadálya eltérő jogi következtetés levonásának, ezért a Kúria a felülvizsgálati kérelem alapján – az abban megjelölt anyagi jogszabálysértések alapulvételével – érdemben vizsgálta a jogerős ítélet jogszabálysértő jellegét. Az indítványozó az állami vállalatokról szóló 1977. évi VI. törvény (a továbbiakban: Ávtv.), az állami vállalatokról szóló 1977. évi VI. törvény végrehajtásáról szóló 33/1984. (X. 31.) Mt. rendelet (a továbbiakban: Vhr.) és a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) azon rendelkezéseinek megsértésére hivatkozott, amelyek szerint az állami vállalatra rábízott, illetve a kezelésében lévő vagyont főszabályként nem lehet elvonni, azonban az államigazgatási felügyelet alatt álló vállalat egyes vagyontárgyai elvonhatók. A jogszabálysértést lényegében abban jelölte meg, hogy a peresített ingatlanhányadok elvonásának hiányában azok az átalakuló vállalatok vagyontárgyaikat képezték, és ilyenként az átalakulás során az általános jogutód tulajdonába kerültek a gazdálkodó szervezetek és a gazdasági társaságok átalakulásáról szóló 1989. évi XIII. törvény (a továbbiakban: Át.) rendelkezései szerint.
- [17] A Kúria – egyetértve a jogerős ítéletben kifejtettekkel – rögzítette, hogy az indítványozó érvelése abban az esetben lenne helytálló, ha az ingatlan meghatározott részének az átalakuló vállalatok vagyonszármazékában szerepeltetésére érvényes jogcímen került volna sor, azonban ezt a rendelkezésre álló adatok alapján nem lehetett megállapítani. Az elsőfokú bíróság az ítéletében részletesen levezette, hogy az 1991-ben hatályos jogszabályok alapján a beruházással az ingatlan bejegyzett kezelője, a Vállalat szerezte meg a kezelői jogot a beruházás tárgyán is. A perbeli időszakban állami tulajdonban álló földön ráépítéssel tulajdonjogot nem lehetett szerezni [rég Ptk. 138. § (2) bekezdése]. Kezelői jog keletkeztetett a tulajdonosi irányítást gyakorló szerv határozatával, vagy hatósági határozattal ingatlan-nyilvántartási bejegyzés nélkül is, vagy a (bejegyzett) kezelővel kötött megállapodással (ilyenek tekintendő az 1991-es megállapodás), azonban utóbbihoz annak ingatlan-nyilvántartásba való bejegyzése is szükséges volt. Mivel ez nem történt meg, a Kúria a részítéletében megállapította az 1991-es megállapodás joghatás kiváltására alkalmatlan jellegét. Az indítványozónak a fentiekből következően azt kellett bizonyítania a perben, hogy az állami ingatlan felett tulajdonosi jogokat gyakorló szerv kifejezet-

ten, akár közvetett bizonyítékokból levezethető módon – például az átalakulás kapcsán a területileg illetékes önkormányzatok részére a belterületi föld értékének megfelelő üzletrész (részvény) kiadásával, vagy ellenértéke megfizetésével – azt a jogutód tulajdonába adta. A Kúria nem látott alapot a korábbi részítéletében kifejtettek-től eltérő jogi következtetés levonására abban a kérdésben, hogy a jogutód társaságok létesítő okiratának aláírása nem tekinthető a jogutód szervezet részére történő tulajdonba adásnak azon vagyonelemek tekintetében, amelyek a fentebb kifejtettek szerint érvényes jogcím nélkül szerepeltek az állami vállalat könyveiben és az általa elkészített átalakulási vagyommérlegben, illetve vagyommérleg-tervezetben.

- [18] A Kúria annyiban osztotta az indítványozó álláspontját, hogy az Át. felhívott rendelkezései az állami vállalat vagyonába tartozó vagyonelemek tekintetében a törvény erejénél fogva és a tulajdonos bármely további nyilatkozata nélkül is a jogutód tulajdonszerzését eredményezték, azonban érvényes jogcím nélkül használt és birtokolt ingatlan esetén ahhoz az lett volna szükséges, hogy a tulajdonosi jogokat gyakorló szerv a tulajdoni hányad jogutód társaság részére történő tulajdonba adásához kifejezetten hozzájáruljon, illetve a tulajdonszerzését annak ellenére, hogy a jogelőd a vagyontárggyal jogszerűen nem rendelkezett, kifejezetten elismerje. Ilyen átruházást, illetve elismerést tartalmazó nyilatkozatot a létesítő okiratok nem tartalmaztak, ezért azok aláírása a jogutód számára tulajdonjogot nem keletkeztetett. Jogutódlás kizárólag a jogelődöt megillető kötelmi igény tekintetében következhetett be. A fentebb kifejtettek közül az is következik, hogy a jogerős ítélet nem sérti az 1988. évi Gt. 83. § (2) bekezdésébe foglalt azon szabályt sem, hogy a tag a vagyoni hozzájárulását vagy annak értékét a társaság, illetve a tagsági jogviszony fennállása alatt nem követelheti vissza, mivel a perbeli ingatlanhányadok nem tekinthetők „a tag vagyoni hozzájárulásának”, nem kerültek e társaságok tulajdonába, nem képezték azok törzs-, illetve alaptőkéjének részét.
- [19] 3. Az indítványozó ezt követően nyújtotta be alkotmányjogi panaszát, melyben az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdésének, T) cikk (1) bekezdésének, a XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt „tisztességes tárgyalás” elvének megsértését, a 28. cikkben meghatározott, a jogértelmezéssel és az indokolással összefüggő jogelvek sérelmét, valamint ezen sérelmek következményeként a XIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmét állította. Nézete szerint az alaptörvény-ellenesség a bírói döntést érdemben befolyásolta, mivel az eljáró bíróságok olyan döntést hoztak, amely a hatályos jogszabályokból nem levezethető, illetőleg nincs olyan szabály, amely az elutasító döntésük indokául szolgálhatott volna. Nézete szerint alapvető alkotmányjogi kérdés a tulajdonhoz való jog, a tulajdon jogszerű megszerzésével összefüggésben született bírói ítéletek megfelelő indokolása, vagy annak hiánya. A meghozott ítélet a 20/2017. (VII. 18.) AB határozattal ellentétes, ezért az Abtv. 29. §-a értelmében az álláspontja szerint az alkotmányjogi panasz érdemi elbírálásának van helye. Az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdésének sérelme az indítványozó szerint azért következett be, mert a bíróság „az irányadó jogszabályokkal szemben hozott elutasító döntést”.
- [20] Nézete szerint az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdésének értelmében a bíróságoknak alkalmaznia kellett volna az Át. 5. §-át, 8. §-át a 14. § (2) bekezdését. Ha a bíróság ezeket a rendelkezéseket figyelmen kívül hagyja, meg kell indokolnia azt is, hogy miért mellőzte ezek alkalmazását. Ez az indokolás azonban nézete szerint valamennyi ítéletből hiányzik; „ehelyett az esetre nem vonatkozó más jogszabályhelyeket idéz a bíróság, amelyeknek köze nincs a jogutódként létrejövő gazdasági társaságok vagyonához. Az indoklás hiánya vonatkozásában, illetőleg az indoklás nem megfelelő volta tekintetében az Alaptörvény 28. cikkében előírt jogszabály értelmezési kötelezettsége is sérelmet szenved.” A T) cikk (1) bekezdésében biztosított jogokat a bíróság azáltal sértette meg, hogy nem létező rendelkezés és nem létező gyakorlat alapján hozott elutasító döntést. A XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmében látja az indítványozó, tekintettel arra, hogy a bíróság döntését törvényi rendelkezés hiányában hozta meg és azt nem indokolta. Kifejtette, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rejlő indokolási kötelezettség alkotmányos követelménye a bíróság döntési szabadságának abszolút korlátját jelenti, nevezetesen azt, hogy döntésének indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően szükséges számot adnia.
- [21] Az indítványozó álláspontja szerint a bíróságok nem hozhatnak olyan döntéseket, melyeknek hiányzik a törvényes, jogszabályi alapja és nem alkalmazhatnak olyan értelmezéseket, amely értelmezés jogszabályi rendelkezés hiányában semmiből nem vezethető le. Tekintettel arra, hogy az alkotmánybírói gyakorlat töretlen abban, hogy a tisztességes bírósági eljárási jog érvényesülésének megítélését minden esetben tartalmi vizsgálathoz köthette, ezért látja az indítványozó indokoltnak, hogy a jogszabályi környezetet és a bírói döntést a szabályozás célját és a konkrét ügy tényállását, és a mindezekből levont következtetéseket alapjogi sérelemként kell kezelni.

- [22] Az indítványozó álláspontja szerint az Alkotmánybíróságnak azt indokolt vizsgálnia, hogy a törvénnyel ellentétes jogalkalmazás esetében a döntés alaptörvény-ellenessége felemelkedett-e alkotmányjogilag is értékelhető szintre, és így sértette-e az indítványozó tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát. Az indítványozó álláspontja szerint erre a kérdésre igenlő a válasz, hiszen az indítványozót a jogellenes döntés a megszerzett tulajdonjogától fosztja meg, amely miatt a támadott ítéletek a XIII. cikk (1) bekezdésébe ütköznek.
- [23] Az indítványozó hangsúlyozta, hogy a bírónak határozatait tételes jogszabályok alapján kell meghoznia. A vonatkozó jogszabályokat be nem tartó bíróság lényegében visszaél saját függetlenségével, amely adott esetben ezen keresztül a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét okozhatja. Nézete szerint az a bírói ítélet, amely figyelmen kívül hagyja a hatályos jogot, önkényes, fogalmilag nem lehet tisztességes, és nem fér össze a jogállamiság alapelveivel.

II.

- [24] Az Alaptörvény indítványban hivatkozott rendelkezése a következők:

„R) cikk (2) Az Alaptörvény és a jogszabályok mindenkire kötelezőek.”

„T) cikk (1) Általánosan kötelező magatartási szabályt az Alaptörvény és az Alaptörvényben megjelölt, jogalkotó hatáskörrel rendelkező szerv által megalkotott, a hivatalos lapban kihirdetett jogszabály állapíthat meg. Sarkalatos törvény eltérően is megállapíthatja az önkormányzati rendelet és a különleges jogrendben alkotott jogszabályok kihirdetésének szabályait.”

„XIII. cikk (1) Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

„28. cikk A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. A jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambuluma, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.”

III.

- [25] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó feltételeknek. A testület megállapította, hogy az indítvány határidőben érkezett, megfelel az Abtv. 52. § (1) és (1b) bekezdésében foglalt követelményeknek, a kifogásolt kúriai ítélet az ügy érdemében hozott döntés, az indítványozó érintettnek tekinthető és a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.
- [26] A befogadhatóság további feltételeit vizsgálva az Alkotmánybíróság az alábbi következtetésekre jutott:
- [27] 1. Az Abtv. 27. § a) pontja alapján akkor lehet alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz fordulni, „ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti”.
- [28] Az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdése, T) cikk (1) bekezdése valamint 28. cikke az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata alapján nem tekinthető az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának, ezért ezekre alkotmányjogi panasz nem alapítható [lásd: pl. 3034/2019. (II. 12.) AB végzés, Indokolás [19]].
- [29] 2. Az Abtv. 29. §-a alapján az indítvány a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik

fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30], illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik. Az indítványozó álláspontja szerint a bíróságok indokolásukban nem tértek ki arra, hogy egyes jogszabályok alkalmazását miért mellőzték, illetve arra sem, hogy döntéseiket melyik jogszabályi rendelkezésekre alapították, így sérült az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított, a tisztességes bírósági eljáráshoz való joga. Ha és amennyiben az indítványozó ezen érvelése megalapozott, úgy az a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet is okozhat. Annak vizsgálata, hogy az ítéletek indokolása megfelel-e az Alkotmánybíróság határozataiban kifejtett követelményrendszernek, csak érdemi vizsgálat során végezhető el, ezért az Alkotmánybíróság az indítványt befogadta.

IV.

[30] Az indítvány nem megalapozott.

[31] 1. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint „az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rejlő indokolási kötelezettség alkotmányos követelménye a bíróság döntési szabadságának abszolút korlátját jelenti, nevezetesen azt, hogy döntésének indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően szükséges számot adnia. [...] Az eljárási törvény rendelkezéseire is figyelemmel, a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon” {7/2013. (III. 1.) AB határozat, (a továbbiakban: Abh.) Indokolás [34]}. Ugyanebben a döntésében arra is rámutatott a testület, hogy „az indokolt hatósági döntéshez való jog semmiképpen sem jelentheti azt, hogy az ügyben eljáró bíróságot a felek valamennyi érvelése tekintetében részletes indokolási kötelezettség terhelné” (Indokolás [31]). Kiemelte továbbá: „Az alkotmányos előírás ugyanakkor kizárólag az eljárási törvényekben foglaltak szerint kötelezheti a bíróságot a döntésének alapjául szolgáló indokok bemutatására. Ebből következik, hogy az Alkotmánybíróság az Alaptörvény e szabályát mindig együtt olvassa a jogvita jellege, és az adott ügy típusa által kijelölt konkrét eljárásjogi szabályokkal. [...] Az Alkotmánybíróság tehát a rendes bíróságoktól eltérően nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését, és tartózkodik attól, hogy jogági dogmatikához tartozó kérdések helytállóságáról, illetve törvényességéről, avagy kizárólag törvényértelmezési problémáról állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, ABK 2012, 131.; Indokolás [4]}. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság nem vizsgálja azt sem, hogy az indokolásban megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat (3237/2012. (IX. 28.) AB végzés, 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5])” (Indokolás [33]).

[32] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem a szubjektív elvárásait is kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása {3107/2016. (V. 24.) AB határozat, Indokolás [38]; 30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]}. Az indokolási kötelezettség mindössze azt az elvárást támasztja a bírósággal szemben, hogy a döntés indokolásának az ügy érdeme szempontjából releváns kérdésekre kell kiterjednie és nem minden egyes részletre {legutóbb pl. 3159/2018. (V. 16.) AB határozat, Indokolás [31]}.

[33] Az Alkotmánybíróság a bírói indokolási kötelezettség teljesítésének az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével fennálló összhangját esetről esetre vizsgálja, mivel a bírói döntés és az ügy egyedi körülményei azt alapvetően befolyásolhatják.

[34] 2. Az indítványozó álláspontja szerint az eljáró bíróságok azért nem tettek eleget az indokolási kötelezettségüknek, megsértve ezzel az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését, mert nem adták okát annak, hogy miért nem alkalmazták az Át. meghatározott rendelkezéseit, és ehelyett olyan jogszabályi rendelkezésekre hivatkoztak, amelyek az adott ügygel, elbírálandó kérdéssel nincsenek összefüggésben.

[35] Az Alkotmánybíróság a konkrét ügygel kapcsolatban megállapította, hogy az eldöntendő kérdés végső soron az volt, hogy azok a vállalatok, gazdasági társaságok, amelyek az indítványozónak az ingatlan tulajdoni hány-

dát eladták, illetve azt az indítványozóba apportálták, ténylegesen tulajdonosai voltak-e az ingatlan adott tulajdoni hányadának. E körben az indítványozó utalt arra, hogy bár az államigazgatási felügyelet alatt álló vállalatok egyes vagyontárgyai elvonhatóak voltak, az erről szóló konkrét döntések hiányában annak kell jelentőséget tulajdonítani, hogy az átalakuló társaságok vagyonmérlegében szerepeltek az adott ingatlan tulajdoni hányadai, az átalakulás után létrejött gazdasági társaságok pedig ezek általános jogutódai; a társaság rendelkezésére bocsátott vagyon pedig utóbb nem követelhető vissza [lásd: Át. 5. §-a, 8. § (1) bekezdése és 14. § (2) bekezdése, valamint a gazdasági társaságokról szóló törvények].

- [36] Az eljáró bíróságok ezzel szemben annak tulajdonítottak jelentőséget, hogy az átalakuló szervezeteknek volt-e érvényes jogcíme az ingatlan tulajdoni hányadának vagyonmérlegében szerepeltetésére (fennállt-e a kezelői vagy tulajdonjoguk), illetve ennek hiányában van-e arra közvetlen vagy közvetett bizonyíték, hogy az állam az utód gazdasági társaság tulajdonába adta az ingatlan tulajdoni hányadát, illetve a tulajdonszerzést elismerte. E körben a Kúria ítélete az alábbiakat tartalmazza: „A Kúria nem látott alapot a korábbi részítéletében kifejtettéltől eltérő jogi következtetés levonására abban a kérdésben, hogy az Át. 17/C. § (1) bekezdése, illetve az időlegesen állami tulajdonban levő vagyon értékesítéséről, hasznosításáról és védelméről szóló 1992. évi LIV. törvény (a továbbiakban: lát.) 47. § (1) bekezdése alapján a jogutód társaságok létesítő okiratának aláírása nem tekinthető a jogutód szervezet részére történő tulajdonba adásnak azon vagyonelemek tekintetében, amelyek a fentebb kifejtettek szerint érvényes jogcím nélkül szerepeltek az állami vállalat könyveiben és az általa elkészített átalakulási vagyonmérlegben, illetve vagyonmérleg-tervezetben. Annyiban osztja a Kúria a[z indítványozó ...] álláspontját, hogy az Át. felhívott rendelkezései az állami vállalat vagyonába tartozó vagyonelemek tekintetében a törvény erejénél fogva és a tulajdonos bármely további nyilatkozata nélkül is a jogutód tulajdonszerzését eredményezték, azonban érvényes jogcím nélkül használt és birtokolt ingatlan esetén ahhoz az lett volna szükséges, hogy a tulajdonosi jogokat gyakorló szerv a tulajdoni hányad jogutód társaság részére történő tulajdonba adásához kifejezetten hozzájáruljon, illetve a tulajdonszerzését annak ellenére, hogy a jogelőző a vagyontárggyal jogszerűen nem rendelkezett, kifejezetten elismerje. Ilyen átruházást, illetve elismerést tartalmazó nyilatkozatot a létesítő okiratok nem tartalmaztak, ezért azok aláírása a jogutód számára tulajdonjogot nem keletkeztetett. Jogutódlás kizárólag a jogelőzőt megillető kötelmi igény tekintetében következhetett be.”
- [37] Mindezekből megállapítható, hogy a Kúria részletesen indokolta – az indítványozótól eltérő – jogi álláspontját. Döntését számos jogszabály – többek között az indítványozó által is hivatkozott – Át. több rendelkezésére alapítva, azokat értelmezve hozta meg. Ahogyan arra – többek között – az Abh. is utal, az Alkotmánybíróság „tartózkodik attól, hogy jogági dogmatikához tartozó kérdések helyállóságáról, illetve törvényességéről, avagy kizárólag törvényértelmezési problémáról állást foglaljon” (Indokolás [33]). A jelen ügyben az Alkotmánybíróság ilyen jellegű kérdésnek tekinti annak megválasztását, hogy az ügyben mely jogszabályokat kellett alkalmazni a bíróságoknak, illetve, hogy a jogszabályok egyes rendelkezéseit – egymásra is tekintettel – miként értelmezték a bíróságok.
- [38] Mindezekből következően az indítványozó Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt, tisztességes bírósági eljáráshoz való jogának a sérelme nem állapítható meg.
- [39] 3. Az indítványozó az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében foglalt, tulajdonhoz való jogának sérelmét a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogának sérelméhez kapcsolta, mivel – álláspontja szerint – „a jogellenes döntés a megszerzett tulajdonjától fosztja meg”. Tekintettel arra, hogy az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy nem sérült az indítványozó Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt joga, így az ezzel összefüggésben állított alapjogsérelem sem állapítható meg. A tulajdonhoz való jog állított sérelme kapcsán – a XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmének vizsgálatától függetlenül – az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hivatkozik arra az évek óta folytatott és az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésére visszavezethető, következetes gyakorlatára, amely szerint – mivel a testület „az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve”, ezért – eljárása során nem vizsgálhatja felül a támadott bírói döntés jog-, illetve törvényszerűségét. Ezt már csak azért sem teheti meg, mert ez esetben az Alaptörvény 25. cikk (1) bekezdése szerint a bíróságok számára megfogalmazott, a 25. cikk (2) bekezdésében konkretizált igazságszolgáltatási hatáskörben, következőképpen alaptörvény-ellenesen járna el. Ezért „[ö]nmagukban [...] a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasznak. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna [...]” {elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}.
- [40] „Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ában szabályozott hatáskörében eljárva a bírói döntés és az Alaptörvény összhangját biztosítja. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkot-

mánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon [...]” {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]}. „Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga, sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el” {először lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}.

- [41] Azok a jogi kérdések, melyek a per során felmerültek, kifejezetten a jogszabályok értelmezésével összefüggő szakjogi-törvényességi kérdések. Az ezekben hozott bírói döntések felülvizsgálatára a fentiek szerint az Alkotmánybíróságnak még az indítványozó által hivatkozott – Alaptörvényben biztosított jognak nem minősülő – alaptörvényi rendelkezések összefüggésében sincs lehetősége.
- [42] A fentiekben kifejtetteket figyelembe véve az Alkotmánybíróság – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (1)–(2) bekezdései, 63. §-a, 65. §-a, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései, 31. § (6) bekezdése alapján eljárva – az indítványt elutasította.

Budapest, 2019. július 2.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/898/2018.

